WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (trzecia izba w składzie powiększonym) z dnia 14 kwietnia 2005 r. *

W sprawie T-141/03

Sniace SA, z siedzibą w Madrycie (Hiszpania), reprezentowana przez adwokata J. Baró Fuentesa,

strona skarżąca,

popierana przez

Królestwo Hiszpanii, reprezentowane przez N. Díaz Abad, działającą w charakterze pełnomocnika, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

interwenient,

* Język postępowania: hiszpański.

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich, reprezentowanej przez F. Santaolallę Gadeę oraz J. Buendíę Sierrę, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

mającej za przedmiot stwierdzenie częściowej nieważności decyzji Komisji 2003/284/WE z dnia 11 grudnia 2002 r. w sprawie pomocy państwa przyznanej przez Hiszpanię na rzecz Sniace SA (Dz.U. 2003, L 108, str. 35),

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI
WSPÓLNOT EUROPEJSKICH (trzecia izba w składzie powiększonym),

w składzie, J. Azizi, prezes, M. Jaeger, F. Dehousse, E. Cremona i O. Czúcz, sędziowie,

sekretarz: J. Palacio González, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 września 2004 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Okoliczności faktyczne, postępowanie i żądania stron

1 Sniace SA jest spółką mającą siedzibę w Madrycie (Hiszpania), a zakłady przemysłowe oraz biura administracyjne w Torrelavega w Kantabrii (Hiszpania). Prowadzi ona działalność w sektorze zarządzania lasami i produkcji papieru, włókien syntetycznych i pochodnych produktów chemicznych. W latach 1992-1996 doszło do zawieszenia przez Sniace płatności. W ramach programu postępowania naprawczego przyjętego przez zainteresowane strony w roku 1996 przedsiębiorstwo renegocjowało z wierzycielami swe zobowiązania.

2 W tym kontekście Caja de Ahorros de Santander y Cantabria (zwana dalej „Caja Cantabria"), instytucja kredytowa o celu niezarobkowym, mająca status prawny prywatnej fundacji, podjęła w styczniu 1998 r. decyzję o udzieleniu Sniace kredytu w wysokości 12 020 242 euro na okres ośmiu lat.

3 Jest to kredyt z tytułem do udziału w zyskach, podlegający zwrotowi dopiero z datą upływu okresu, na który zawarto umowę kredytową, przy czym wierzytelności z jego tytułu w razie upadłości ulegają zaspokojeniu po wierzytelnościach zwykłych, lecz przed wierzytelnościami akcjonariuszy. Na stopę odsetek składa się element stały w postaci płatnych co kwartał 2% od kwoty głównej i element zmienny zależny od dochodów przedsiębiorstwa, obliczany na koniec każdego okresu obrachunkowego. Kredyt ten może zostać zamieniony na akcje lub obligac je z tytułem do udziału w zyskach, o ile strony podejmą taką decyzję.

4 W następstwie skargi złożonej do Komisji przez konkurenta Sniace Komisja w piśmie z dnia 13 marca 1998 r. zwróciła się do władz hiszpańskich o udzielenie jej informacji o kredycie. Oceniając otrzymane informacje jako niewystarczające, Komisja podjęła decyzję o wszczęciu postępowania przewidzianego w art. 88 ust. 2 WE i zwróciła się do podmiotów zainteresowanych o przedstawienie uwag w przedmiocie pomocy (Dz.U. 2000, C 162, str. 15). Na zakończenie tego postępowania Komisja wydała decyzję 2003/284/WE w sprawie pomocy państwa przyznanej przez Hiszpanię na rzecz Sniace SA (Dz.U. 2003, L 108, str. 35, zwaną dalej „zaskarżoną decyzją").

5 Decyzja ta, skierowana do Królestwa Hiszpanii i doręczona Sniace w dniu 14 lutego 2003 r., stanowi w art. 1:

„Pomoc przyznana przez Hiszpanię na rzecz Sniace w kwocie maksymalnej 7 388 258 euro jest zgodna ze wspólnym rynkiem, w rozumieniu art. 87 ust. 3 [lit.] c) traktatu".

6 W dniu 14 kwietnia 2003 r. Sniace wniosła niniejszą skargę, zwracając się do Sądu o:

— stwierdzenie, że skarga jest dopuszczalna;

— stwierdzenie nieważności art. 1 zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim stanowi on, że Hiszpania przyznała Sniace pomoc w maksymalnej kwocie 7 388 258 euro;

— ewentualnie, utrzymanie ważności art. 1 zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim stwierdza on, że przyznana pomoc państwa jest zgodna ze wspólnym rynkiem;

— nakazanie Komisji włączenia do akt postępowania przygotowawczych dokumentów administracyjnych, na których oparto zaskarżoną decyzję, oraz innych dokumentów administracyjnych związanych z polityką Komisji wobec hiszpańskich kas oszczędnościowych;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

7 Komisja ze swej strony wniosła do Sądu o:

— stwierdzenie, że skarga jest niedopuszczalna;

— ewentualnie oddalenie skargi jako bezpodstawnej;

— obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

8 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 7 sierpnia 2003 r. Królestwo Hiszpanii złożyło wniosek o dopuszczenie do udziału w niniejszym postępowaniu w charakterze interwenienta popierającego wnioski strony skarżącej. Postanowieniem z dnia 15 września 2003 r. prezes trzeciej izby Sądu przychylił się do tego wniosku.

9 We wniosku interwencyjnym wniesionym w dniu 28 października 2003 r. Królestwo Hiszpanii wniosło do Sądu o:

— uwzględnienie skargi;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

Co do prawa

Argumenty stron

10 W odpowiedzi na skargę Komisja — nie podnosząc formalnie zarzutu niedopuszczalności — wyraża poważną wątpliwość, czy skarżąca ma bezpośredni interes prawny w złożeniu niniejszej skargi.

11 Komisja podnosi, że skarga przewidziana w art. 230 WE może być wniesiona wyłącznie przeciwko aktowi niekorzystnemu. Decyzja bezwarunkowo zatwierdzająca pomoc nie może zostać uznana za taki akt. W każdym razie skarżąca nie wykazała, że decyzja ta miała konkretny i rzeczywisty wpływ na jej sytuację prawną.

12 Skarżąca twierdzi, że Komisja przedstawiła, choć w sposób nieformalny, incydentalny zarzut niedopuszczalności skargi, w rozumieniu art. 114 § 1 regulaminu Sądu. Skarżąca powołuje się przed Sądem na niedopuszczalność tego wniosku ze względu na uchybienia formalne.

13 Skarżąca twierdzi, że Komisja popełniła błąd, kwalifikując przedmiotowy kredyt jako pomoc państwa. Kwalifikacja ta wpływa, jej zdaniem, w sposób konkretny i rzeczywisty na jej sytuację prawną.

14 W istocie uznanie środka za pomoc państwa, stwierdzenie, iż został przyznany bezprawnie, i uznanie, że może zakłócać konkurencję, naraziło skarżącą na ryzyko poddania kontroli sądu wspólnotowego zgodności z prawem zaskarżonej decyzji przez podmioty trzecie, których pomoc ta dotyczy, co mogłoby doprowadzić do wydania decyzji w przedmiocie braku zgodności, jak również do zwrotu bezprawnie przyznanej pomocy.

15 Według skarżącej podmiot trzeci, którego dotyczy pomoc, mógłby nawet zakwestionować tę decyzję przed sądem hiszpańskim w celu stwierdzenia nieważności aktu prawnego przyznającego kredyt, jako przyznanego z naruszeniem art. 88 ust. 3 WE.

16 Poza tym okoliczność, że Caja Cantabria została uznana przez Komisję za przedsiębiorstwo publiczne, zmienia pozycję skarżącej wobec tej instytucji i przesądza na przyszłość o charakterze stosunków handlowych z tą instytucją kredytową.

17 Skarżąca twierdzi również, że poniosła rzeczywistą i określoną szkodę majątkową, którą należy tylko oszacować, jako że trwające wiele lat postępowanie administracyjne zmusiło ją do zaangażowania zasobów ludzkich, finansowych i technicznych, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które nie są co do zasady przewidziane w ramach normalnej działalności przedsiębiorstwa.

18 Ponadto przedsiębiorstwo poniosło szkodę niematerialną wskutek utraty zaufania swych wspólników, akcjonariuszy, dostawców i klientów, związanego z toczącym się postępowaniem administracyjnym.

19 Królestwo Hiszpanii nie wypowiedziało się w kwestii dopuszczalności skargi.

Ocena Sądu

20 Na wstępie należy stwierdzić, że Komisja nie podniosła zarzutu niedopuszczalności na podstawie art. 114 regulaminu. Przepis ten stanowi w § 1, że „[s]trona wnosząca o rozstrzygnięcie przez Sąd zarzutu niedopuszczalności skargi [...] bez rozpoznania istoty sprawy, przedkłada wniosek w oddzielnym piśmie". Przepis ten nie zobowiązuje zatem zainteresowanej strony do podważania dopuszczalności skargi osobnym pismem.

21 Komisja mogła więc ograniczyć się do wyrażenia w odpowiedzi na skargę, przed odniesieniem się do istoty sprawy, poważnych wątpliwości co do dopuszczalności skargi i poddać ocenie Sądu możliwość stwierdzenia jej niedopuszczalności. W konsekwencji nie ma podstaw do orzekania w przedmiocie dopuszczalności lub zasadności wniosku incydentalnego na podstawie art. 114 regulaminu, zgodnie z procedurą przewidzianą w tym przepisie.

22 W każdym razie, na mocy art. 113 regulaminu, Sąd może w każdym czasie rozważyć z urzędu, czy zachodzi niedopuszczalność skargi ze względu na istnienie bezwzględnych przeszkód procesowych, w tym brak interesu prawnego.

23 Należy wskazać, że niniejszą skargą skarżąca — nie podważając ani stwierdzenia zgodności zawartego w sentencji zaskarżonej decyzji, ani decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego — ocenia, że decyzja jest dla niej niekorzystna w zakresie, w jakim zawiera stwierdzenie, że rozpatrywany środek stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE.

24 W tym zakresie Sąd wypowiedział się już, w kontekście koncentracji, że okoliczność, iż decyzja stwierdza zgodność koncentracji ze wspólnym rynkiem i wobec tego nie jest niekorzystna dla stron koncentracji, nie zwalnia Sądu z dokonania oceny, czy stwierdzenia zawarte w uzasadnieniu rodzą wiążące skutki prawne mogące mieć wpływ na sytuację prawną tych stron (wyrok Sądu z dnia 22 marca 2000 r. w połączonych sprawach T-125/97 i T-127/97 Coca-Cola przeciwko Komisji, Rec. str. II-1733, pkt 79).

25 W ramach oceny dopuszczalności niniejszej skargi należy przypomnieć, że skarga o stwierdzenie nieważności wniesiona przez osobę fizyczną lub prawną jest dopuszczalna wyłącznie w zakresie, w jakim skarżący ma interes prawny w stwierdzeniu nieważności zaskarżonego aktu (wyroki Sądu z dnia 14 września 1995 r. w połączonych sprawach T-480/93 i T-483/93 Antillean Rice Mills i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-2305, pkt 59; z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie T-102/96 Gencor przeciwko Komisji, Rec. str. II-753, pkt 40 oraz z dnia 30 stycznia 2002 r. w sprawie T-212/00 Nuove Industrie Molisane przeciwko Komisji, Rec. str. II-347, pkt 33). Konieczne jest, by interes ten istniał i był aktualny (wyrok Sądu z dnia 17 września 1992 r. w sprawie T-138/89 NBV i NVB przeciwko Komisji, Rec. str. II-2181, pkt 33) oraz podlega on ocenie na dzień wniesienia skargi (wyrok Trybunału z dnia 16 grudnia 1963 r. w sprawie 14/63 Forges de Clabecq przeciwko Wysokiej Władzy, 14/63, Rec. str. 719, 748 oraz wyrok Sądu z dnia 24 kwietnia 2001 r. w sprawie T-159/98 Torre i in. przeciwko Komisji, RecFP str. I-A-83 i II-395, pkt 28).

26 Należy dodać, że jeżeli interes, na który powołuje się skarżący, dotyczy przyszłej sytuacji prawnej, musi on wykazać, że naruszenie tej sytuacji jest już w tej chwili pewne. Tak więc skarżący nie może powołać się na okoliczności przyszłe i niepewne w celu uzasadnienia interesu w zakresie żądania stwierdzenia nieważności zaskarżonego aktu (pkt 25 powyżej, wyrok w sprawie NBV i NVB przeciwko Komisji, pkt 33).

27 Należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała na dzień złożenia skargi istniejącego i aktualnego interesu prawnego w stwierdzeniu nieważności zaskarżonej decyzji, jako że decyzja ta zatwierdza bezwarunkowo i bez ograniczeń czasowych przyznany na korzyść skarżącej środek.

28 Po pierwsze, skarżąca w żaden sposób nie wykazała, by ryzyko wszczęcia postępowań sądowych w niniejszej sprawie istniało i było aktualne w rozumieniu orzecznictwa.

29 To prawda, że wobec niedokonania zgłoszenia przez rząd hiszpański postępowanie wyjaśniające zostało wszczęte przez Komisję w wyniku skargi złożonej do Komisji przez konkurenta skarżącej. Podmioty trzecie, takie jak będący autorem skargi konkurent Sniace, mogły więc powołać się na skutek bezpośredni art. 88 ust. 3 zdanie ostatnie WE przed sądem krajowym w celu zobowiązania państwa członkowskiego do odzyskania bezprawnie przyznanej pomocy (zob. wyrok Trybunału z dnia 21 listopada 1991 r. w sprawie C-354/90 Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires i in., Rec. str. I-5505, pkt od 14 do 17).

30 Jednakże skarżąca nie twierdziła, że przed sądami hiszpańskimi toczą się postępowania na podstawie art. 88 ust. 3 zdanie ostatnie WE. W swych pismach ograniczyła się do wskazania w sposób czysto hipotetyczny, że takie postępowania mogą zostać wszczęte.

31 Należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem to na skarżącym spoczywa ciężar udowodnienia przysługującego mu interesu prawnego stanowiącego pierwszą i podstawową przesłankę skargi do sądu (postanowienie prezesa drugiej izby Trybunału z dnia 31 lipca 1989 r. w sprawie C-206/89 S. przeciwko Komisji, Rec. str. 2841, pkt 8).

32 Po drugie, rzekome skutki uznania za pomoc państwa dla stosunków skarżącej ze wspomnianą instytucją kredytową muszą zostać ocenione za odnoszące się do przyszłości, hipotetyczne i niepewne.

33 Odmiennie bowiem od tego, co twierdzi skarżąca, okoliczność, że Komisja uznała w niniejszej sprawie Caja Cantabria za przedsiębiorstwo publiczne, nie rodzi obowiązku zgłaszania jej w przyszłości każdego środka przyznanego skarżącej przez tę instytucję kredytową.

34 Z jednej strony, nie wszystkie korzyści przyznawane przez przedsiębiorstwo publiczne muszą stanowić pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 WE.

35 Z drugiej strony, w celu oceny legalności przyznanych ewentualnie w przyszłości przez Caja Cantabria środków Komisja w żadnym razie nie może oprzeć się wyłącznie na uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Musi ona dokonać nowej oceny w świetle okoliczności występujących w chwili późniejszego badania.

36 Ponadto obowiązek zgłoszenia spoczywający na państwach członkowskich dotyczy pomocy państwa. Wynika z tego, że to do nich należy każdorazowa ocena, czy środki stanowią pomoc państwa i podjęcie wynikających z tego działań. Przesłanki, które mogą uczynić zgłoszenie takich środków przyznanych przez przedsiębiorstwo

publiczne obligatoryjnym, mogą ulegać zmianom. Tak więc każda zmiana dokonana następnie w statucie tego przedsiębiorstwa publicznego mogłaby zmienić ocenę przyznanych środków, powodując odpadnięcie obowiązku zgłoszenia ich Komisji.

37 Wobec tego skarżąca niesłusznie twierdzi, że uznanie Caja Cantabria za przedsiębiorstwo publiczne zmienia jej pozycję wobec tej instytucji i przesądza na przyszłość o charakterze stosunków handlowych z tą instytucją kredytową.

38 Wreszcie ani szkoda majątkowa, ani szkoda niematerialna, które zdaniem skarżącej powstały w wyniku przeprowadzenia postępowania administracyjnego, nie mogą zostać przypisane zawartej w zaskarżonej decyzji kwalifikacji środka jako pomocy państwa.

39 Należy w końcu zauważyć, że skarżąca słusznie powołała się na swe prawo do skutecznej ochrony sądowej. Należy przypomnieć, że Wspólnota Europejska jest wspólnotą prawa, w ramach której akty instytucji wspólnotowych poddane są kontroli pod względem zgodności z traktatem i ogólnymi zasadami prawa, należącymi do praw podstawowych. Tak więc podmioty prywatne muszą mieć możliwość korzystania ze skutecznej ochrony sądowej swoich praw, które wywodzą ze wspólnotowego porządku prawnego, ponieważ prawo do takiej ochrony stanowi część ogólnych zasad prawa, które wynikają ze wspólnych tradycji konstytucyjnych państw członkowskich. Prawo to zostało przyznane również przez art. 6 i 13 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (wyroki Trybunału: z dnia 15 maja 1986 r. w sprawie 222/84 Johnston, Rec. str. 1651, pkt 18; z dnia 27 listopada 2001 r. w sprawie C-424/99 Komisja przeciwko Austrii, Rec. str. I-9285, pkt 45 i z dnia 25 lipca 2002 r. w sprawie C-50/00 P Unión de Pequeños Agricultores przeciwko Radzie, Rec. str. I-6677, pkt 38 i 39).

40 Należy jednakże stwierdzić, że nawet gdyby, mimo upływu czasu od wydania zaskarżonej decyzji i zawartego w niej stwierdzenia zgodności, zostały jeszcze wniesione skargi do sądu krajowego, skarżąca nie byłaby w żadnym razie

pozbawiona skutecznej ochrony sądowej. Z jednej strony, mogłaby ona bowiem podnieść wszelkie zarzuty oparte na prawie krajowym w celu przeciwstawienia się zwrotowi pomocy. Z drugiej strony, w przypadku uznania niniejszej skargi za niedopuszczalną nic nie stałoby na przeszkodzie, by w ramach sporu przed sądem krajowym wniosła o zwrócenie się z pytaniem prejudycjalnym na podstawie art. 234 WE w celu dokonania oceny ważności zawartego w decyzji stwierdzenia, że rozpatrywany środek stanowi pomoc (wyrok Sądu z dnia 9 marca 1994 r. w sprawie C-188/92 TWD Textilwerke Deggendorf, Rec. str. I-833, pkt 17 i 18; por. w przedmiocie aktów generalnych, ww. w pkt 39 wyrok w sprawie Unión de Pequeños Agricultores przeciwko Radzie, pkt 40 oraz wyrok Trybunału z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie C-263/02 P Komisja przeciwko Jégo-Quéré, Rec. str. I-3425, pkt od 30 do 35).

41 Z ogółu powyższych rozważań wynika, że skarżąca nie wykazała istniejącego i aktualnego interesu prawnego. Należy więc stwierdzić, że skarga jest niedopuszczalna.

W przedmiocie kosztów

42 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ skarżąca przegrała sprawę, należy — zgodnie z wnioskiem Komisji w tym zakresie — obciążyć ją kosztami postępowania.

43 Zgodnie z art. 87 § 4 regulaminu państwa członkowskie oraz instytucje, które wstąpiły do sprawy w charakterze interwenienta, pokrywają własne koszty.

Z powyższych względów

SĄD (trzecia izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

1) Skarga zostaje odrzucona jako niedopuszczalna.

2) Skarżąca zostaje obciążona kosztami postępowania.

3) Królestwo Hiszpanii pokrywa własne koszty.

Azizi Jaeger Dehousse

Cremona Czúcz

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 14 kwietnia 2005 r.

Sekretarz

H. Jung

Prezes

J. Azizi